

Silvie Svobodová

Název posteru

Proměnné ovlivňující environmentální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ v České republice? (Variables Affecting Environmental Literacy of Second Grade's Pupils at Primary Schools in the Czech Republic)

Klíčová slova v ČJ

Environmentální gramotnost, volnočasové aktivity, základní škola, Česká republika

Klíčová slova v AJ

Environmental literacy, free time activities, primary school, Czech Republic

Cíle v ČJ

Príspevok predstavuje dílčí výsledky pilotního testování autorského analytického nástroje pro komplexní měření environmentální gramotnosti žáků 2. stupně ZŠ v ČR, respektive zjištění o vlivu konkrétních proměnných (pohlaví, ročníku a volnočasových aktivit) na jednotlivé dimenze, kognitivní, afektivní a konativní.

Teoretická východiska v ČJ

Environmentální gramotnost vychází zejména z principů environmentální výchovy a jako očekávaný výsledek reprezentuje její fundamentální cíl. V současnosti se mnozí experti přiklání k pojetí, které vychází z dokumentů NAAEE. Definice reflektuje odborníky akceptované poměrně široké multidimenzionální vymezení, které lze shrnout do tří hlavních dimenzí, kognitivní, afektivní a konativní. Middle School Environmental Literacy Survey (MSELS) představuje výzkumný nástroj, který je zaměřený na testování všech tří dimenzí environmentální gramotnosti a je vhodný pro žáky 2. stupně ZŠ. Skládá se z několika dílčích škál zjišťujících environmentální znalosti, postoje, senzitivitu, rozhodnutí k proenvironmentálnímu jednání a deklarovanému chování. 2 Major Environmental Values (2-MEV), dvoudimenzionální škála pro testování afektivní dimenze, analyzuje postoje a hodnoty jedince k životnímu prostředí. Oba nástroje byly opakovaně úspěšně verifikovány v rámci několika zahraničních výzkumů.

Metodologie v ČJ

Šetření se zúčastnily tři ZŠ. Sběr dat proběhl na podzim roku 2018. Respondenty byli žáci 6. až 9. ročníků 2. stupně ZŠ (N = 467). Výzkumný nástroj představuje kvantitativní dotazník. Jaké proměnné ovlivňují environmentální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ v ČR? Reliabilita škál byla zjišťována výpočtem koeficientu Cronbachova

α . Vztah mezi dimenzemi byl identifikován prostřednictvím korelační analýzy. Vliv pohlaví byl testován dvouvýběrovým T-testem, u ročníku a volnočasových aktivit korelační analýzou a v případě znalostí pomocí ANOVy. U volnočasových aktivit byly aplikovány vícenásobné regrese.

Závěry v ČJ

Reliabilita všech škál nástroje dosahovala přijatelných hodnot v rozpětí 0,7-0,8. Spearmanovy korelace prokázaly signifikantní vztah mezi postoji, senzitivitou a jednáním. V případě pohlaví byl zaznamenán významný vliv u postojů, senzitivity a jednání, vyšších hodnot dosahovaly vždy dívky. Ročník se projevil jako signifikantní u každé dimenze. Statisticky významný vliv byl prokázán také u testovaných volnočasových aktivit, které v kombinaci s ročníkem vysvětlují variabilitu jednotlivých proměnných (dimenzí) z 16 až 33 %. Lze je tedy považovat za zásadní determinanty environmentální gramotnosti.

Souhrn příspěvku v AJ

During pilot study of research tool focused on measuring environmental literacy of ISCED 2 pupils, influence of selected variables on the results was examined. Target group consist of pupils of 6th to 9th grade of secondary school. Altogether 467 respondents from different secondary schools get involved in the study. Reliability of all the tool's scales reached acceptable values 0,7-0,8. Spearman correlations showed significant relationship mainly between scales of attitudes, sensitivity and behaviour. Girls reached higher scores in these scales than boys. Year of study have a significant influence in all scales – negative correlation was found in attitudes, sensitivity and behaviour scales, while knowledge scale shows positive correlation with the year of study. Leisure activities were also significantly correlated with attitudes, sensitivity and behaviour scales. Leisure activities and year of study can be therefore considered to be main determinants of environmental literacy.

Bibliografie

Johnson, B., & Manoli, C. C. (2008). Using Bogner and Wiseman's Model of Ecological Values to measure the impact of an earth education programme on children's environmental perceptions. *Environmental Education Research*, 14(2), 115–127.

McBeth, W., Hungerford, H., Marcinkowski, T., Volk, T. L., & Meyers, R. (2008). National Environmental Literacy Assessment Project: Year 1, National Baseline Study of Middle Grades Students Final Research Report. U. S. Environmental Protection Agency.

NAAEE (2010). Excellence in Environmental Education: Guidelines for Learning (K-12). Washington: NAAEE.